

Handläggare
Daniel Firth
26124

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2014-02-06

Stomnätsplan (f.d. Stomnätsstrategi) för Stockholms län. Slutredovisning.

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner stomnätsplanen som strategiskt underlag till vidare planering av kollektivtrafikens stomnät vad gäller mål, planeringsprinciper och föreslaget linjenät.
2. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner detta ärende även som svar på skrivelsen ”Översyn av stombusslinjernas hållplatslägen i innerstaden”

Per Anders Hedkvist
Förvaltningschef

Mattias Lundberg
Avdelningschef

Eric Tedesjö
Enhetschef

Trafikkontoret
Trafikplanering

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 261 24
Växel 08-508 272 00
daniel.firth@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Sammanfattning

Kollektivtrafikens stomnät, som omfattar spårtrafiken och stombussarna, är grunden i stadens trafiksystem. Stomnätsplanen, som syftar till att ge underlag till en långsiktig planering av stomnätet på spår och i gatan, har tagits fram i två utredningsetapper. Etapp 1 som täcker innerstaden med omnejd var en gemensam utredning mellan Staden och Landstinget.

Etapp 2 täcker resten av länet och togs fram av Landstinget i samråd med Staden och länets övriga kommuner.

Bilagda rapport är en sammanslagning av dessa två utredningar och utgör ett underlag till utvecklingen av stomnätet för att stödja stadens och regionens befolkningstillväxt. Kontoret anser att det därmed är mycket välkommet.

För Staden är Stomnätsplanen bl.a. en av de tematiska planerna som ligger under Framkomlighetsstrategin och är en viktig input till arbetet med att omfördela gatuutrymmet på ett sätt som ökar kapaciteten och därmed människors möjlighet att resa. Kontoret anser att det är viktigt att planen kan leda till förbättringar för trafikanter även i närtid och föreslår därför en ny handlingsplan för det tvärgående stombussnätet i ytterstaden.

Bakgrund

Stomnätet är grunden i Stockholms trafiksystem. Det erbjuder ett grovmaskigt nät av radiella och tvärgående linjer bestående av tunnelbana, pendeltåg, lokaltåg, spårvagnar samt stombussar. Det binder samman länets kommuner med Stockholms stad och inom staden förbinds de olika stadsdelarna sinsemellan samt med viktiga knutpunkter. Stomtrafiken kännetecknas av hög turtäthet och snabbhet vilket innebär att den också är kapacitetsstark. Den har även en viktig strukturerande effekt genom sin långsiktiga förutsägbarhet.

Stomnätsplanen utgör för Stadens del en av de tematiska planerna som ligger under Framkomlighetsstrategin, tillsammans med cykelplanen, parkeringsplanen och de kommande planerna för gång och gods.

En skrivelse från (M) och (FP) om en översyn av stombusslinjernas hållplatslägen från 2006 föreslog en översyn utifrån resenärsnyttan och framkomligheten. En sådan översyn har varit en viktig del av arbetet med Stomnätsplanen.

Uppdraget

Arbetet med en stomnätsplan har sitt ursprung i ett uppdrag från nämnden 19 april 2010. Uppdraget var att, i samverkan med dåvarande SL, skapa en överblickbar strategi för stomtrafiken. Det kompletterade och utvidgade ett tidigare uppdrag från SL:s

styrelse att ta fram en strategi för en utbyggnad av spårvägstrafik i Stockholms innerstad.

Nämnden beskriver hur Stockholms snabba befolkningstillväxt motiverar att kontoret ska se över och omdisponera användningen av vissa gator för att där det är lämpligt renodla trafiken genom att prioritera spårväg och buss på en gata och bilar på en annan. Funktionen och trafikantnyttan ska ligga till grund för beslut om sträcka och trafikslag. Genom att ta fram en gemensam strategi ges både staden och SL en god förutsägbarhet och framförhållning i den fortsatta planeringen.

Ärendets beredning

Arbetet har skett i två etapper, en för centrala delar av Stockholm och en för resten av länet.

Etapp 1: centrala delen av Stockholmsregionen

Etapp 1, som täcker Stockholms innerstad och den centrala stadens utvidgning, drevs som ett gemensamt projekt mellan Staden och SL med representanter från trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret. Arbetet pågick under 2010 och 2011 och i september 2011 fattade nämnden beslut om att skicka rapporten på remiss.

I etapp 1 etablerades tre huvudprinciper för planeringen av stomtrafiken. Utifrån dessa principer har ett förslag till stomlinjenät för de centrala delarna av regionen tagits fram.

- God regional tillgänglighet, genom att skapa en kollektivtrafik som gör att människor snabbt och enkelt kan röra sig i hela regionen.
- Attraktiv och konkurrenskraftig kollektivtrafik, som är snabb, tydlig och pålitlig med hög turtäthet och god utrymmeskomfort oberoende av trafikslag.
- Integrerad planering för en attraktiv stadsmiljö som ger förutsättningar för en stomtrafik som är strukturerande för stadsutvecklingen.

Strategin är endast ett underlag för vad som bör utredas vidare och inte för vad som bör byggas. Viktiga utgångspunkter har varit de framtida utbyggnadsområdena i och kring innerstaden, dagens stomlinjenät och beslutade infrastrukturutbyggnader. Även framtida utbyggnader såsom tunnelbanan mot ost har bejakats.

Strategin har inte fullt ut beaktat behovet av investeringar, driftkostnader och möjlighet att finansiera föreslagna åtgärder. Inte heller har möjligheten att ge stomlinjerna hög prioritet i gaturummet eller konsekvenser för andra trafikanter studerats i detalj. För detta krävs fördjupade utredningar av föreslagna stomlinjer.

Remissen pågick under vintern 2011 och många synpunkter lämnades. Bland de viktigaste och vanligaste synpunkterna var att det var svårt att ta ställning till en strategi för regionens centrala delar utan att ha klart helhetsbilden för ett större område. Utifrån detta bestämde SL att påbörja arbetet med etapp 2 och foga samman de två delarna till en sammanhållen strategi för hela länet. Trafikkontoret tog då beslutet att också avvakta arbetet med etapp 2 innan etapp 1 slutrapporterades.

Staden och Trafikförvaltningen har tagit fram en gemensam handlingsplan för det befintliga stombussnätet i innerstaden, som antogs i nämnden juni 2012 (T2012-330-02957). Ett genomförandebeslut för ett pilotförsök för bättre framkomlighet på stomlinje 4 togs i nämnden i augusti 2013 (T2013-330-03391).

Etapp 2: resten av Stockholms län

Etapp 2 täcker resten av Stockholms län, men har påverkan på etapp 1 genom att vissa stomlinjer korsar eller tangerar centrala och inre Stockholm. Etapp 2 har tagits fram av Landstinget och Staden har deltagit som samarbetspartner och remissinstans på samma villkor som övriga kommuner i länet. Kontoret, tillsammans med stadsledningskontoret, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret, tog fram ett remissvar som redovisades för nämnden i april 2013 (T2013-330-01095).

Även etapp 2 utgår ifrån principerna om god regional tillgänglighet, attraktiv och konkurrenskraftig kollektivtrafik, samt integrerad planering av stadsutveckling. Här är det i större utsträckning den regionala utvecklingsplanen RUFSS som bejakas tillsammans med framtida utbyggnader av spårtrafik.

En av kontorens viktigaste remissynpunkter var att kopplingen mellan strategins etapper inte var tillräckligt tydlig, särskilt vad gäller prioriteringar mellan centrala regionen och övriga länet. En

diskussion om prioritering mellan ”lokala” och ”regionala” stombusslinjer inom den centrala regionen efterlystes också.

Stomnätsplan för Stockholms län: sammanslagning av de två etapperna

Landstinget har nu tagit fram en gemensam kapp för strategins två etapper för att förtydliga kopplingen. Samtidigt föreslås ett nytt namn – Stomnätsplan – för att bättre matcha benämningen av liknande dokument inom Landstingets trafikförvaltning.

Landstinget föreslår att Stomnätsplanen ska utgöra grund för den långsiktiga planeringen av kollektivtrafikens stomnät, genom att:

- De framtagna principerna i stomnätsplanen används som planeringsförutsättningar.
- Vidare utredningar kring framtida stomtrafik utförs med utgångspunkt i materialet i stomnätsplanen.
- Stomnätsplanen uppdateras regelbundet för att hållas aktuell i takt med att ny kunskap tillkommer och beslut fattas för åtgärder som påverkar stomnätet.
- Diskussion med länets kommuner om framtida utveckling av kollektivtrafik och transportsystem, t ex avseende framkomlighet för stombusstrafik.

Dock utgör innehållet inget inriktningsbeslut för spårutbyggnader och inte heller tidplaner för sådana större investeringar. Varje utpekad linje och investering i materialet behöver föregås av fördjupade studier innan införande. Sådana studier kan resultera i alternativa dragningar och slutsatser, och det är därför viktigt att innehållet i stomnätsplanen uppdateras utifrån nya förutsättningar.

Trafikkontorets synpunkter

Stomkollektivtrafiken utgör grunden i stadens trafiksystem. Alla stadens strategiska dokument, inklusive Vision 2030, Promenadstaden och Framkomlighetsstrategin fastslår att kollektivtrafikens centrala roll ska värnas och förstärkas. Kontoret ser det därför som mycket positivt att Landstinget tar detta helhetsgrepp för att ge underlag till en mellanlångsiktig utveckling av kollektivtrafiken. Det är viktigt att alla stadens nämnder tar hänsyn till detta underlag i planering av tillkommande stadsbebyggelse och verksamheter.

Planen är inte heller bara en framtida strategisk inriktning, utan har redan börjat leda till förbättringar för dagens trafikanter genom en handlingsplan för det befintliga stombussnätet i innerstaden. Detta är mest påtagligt i arbetet med ett pilotförsök för stomlinje 4 i innerstaden där prognoserna tyder på ökad framkomlighet och pålitlighet. Kontoret anser att det är angeläget att en liknande process nu sker för de tvärgående stomlinjerna i ytterstaden som kopplar samman några viktiga tyngdpunkter som bl.a. Älvsjö med Fruängen och Skarpnäck samt Spånga med Vällingby och Kista.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafik- och renhållningsnämnden godkänner stomnätetsplanen som strategiskt underlag till vidare planering av kollektivtrafiken stornät vad gäller mål, planeringsprinciper och föreslaget linjenät. Kontoret föreslår att trafik- och renhållningsnämnden godkänner detta ärende även som svar på skrivelsen ”Översyn av stombusslinjernas hållplatslägen i innerstaden”.

Slut

Bilagor

1. Stomnätetsplan för Stockholms län. Etapp 1 och 2: Status, prioriteringar och vidare arbete
2. Stomnätetsstrategi. Etapp 1 – centrala delen av Stockholmsregionen